

• صاحب امتیاز و مدیرمسئول: غلامحسین کرناجی • مشاوران: عباس عدی و احمدزید آبادی • سردبیر: محمدجواد روح • سردبیر آنلاین: افشین امیرشاهی
• معاون سردبیر: مهرداد خبیر • دبیران گروهها: فرزانه طهرانی (اقتصاد)، آرمین منتظری (دیپلماسی و بین الملل)، علی ورامینی (رسانه و فرهنگ)، سیمه متقی (سیاست)
• الناز محمدی (جامعه) • آرش خاموشی (عکس) • هادی حیدری (طرح و کاریکاتور) • شبنم رحمتی (معاون آنلاین) • مدیر هنری: مهدی قربانی تبار
• حرفه‌پنچی و ویراستاری: شهرام هادی • مدیراداری و آگهی‌ها: شاهرخ حیدری • تلفن روابط عمومی: ۸۸۷۴۹۳۰ • تحریریه: ۸۸۷۳۰۲۹ • آگهی‌ها: ۸۸۷۳۵۲۰۷ • نشانی: خیابان شهید بهشتی، خیابان پاکستان، کوچه دوازدهم، پلاک ۱۸، لیتوگرافی و چاپ: هم‌میمین • توزیع: نشر گستر امروز نوین • تلفن: ۰۲۱-۹۱۳۰۴۱۴۲

منظره از منظر اجرا

رضا صائمی

خبرنگار گروه فرهنگ

«منظره انتخاباتی» فارغ از سویه‌های سیاسی و نسبتی که با سرنوشت عمومی جامعه دارد، در منظر رسانه‌ای و به‌مثابه یک ژانر در برنامه‌سازی تلویزیونی هم قابل تحلیل و تأمل است. برنامه‌ها که هر چهار سال یکبار روی آنتن می‌رود و یکی از پربیننده‌ترین برنامه‌های غیرنمایشی تلویزیون است. منظره هم برنامه‌ای گفت‌وگومحور است و هم این گفت‌وگو در بالاترین سطح رقابتی اتفاق می‌افتد و نتایج آن در تعیین سرنوشت یک کشور تأثیر می‌گذارد. برنامه‌ها که چشم میلیون‌ها ایرانی را به قاب تلویزیون می‌دوزند تا چندساعتی آنها را با مهمترین مباحثه‌سیاسی جامعه‌گره‌برزند. اگر از منظر رسانه‌شناختی به‌منظره نگاه کنیم و ملزومات و ساختار برنامه‌سازی تلویزیونی را در نظر بگیریم، منظره مثل هر برنامه دیگری محوری است، گرچه به نظر می‌رسد محوری و حرفه‌های او کمتر در کانون یک منظره قرار می‌گیرد. همانطور که هر برنامه تاکشویی متکی به توانمندی محوری اش و مهارت‌های ارتباطی و کلامی او وابسته است، محوری منظره و شیوه اجرای یک منظره هم می‌تواند در جذابیت یا کسالت‌بار و ملال‌انگیز شدن یک منظره انتخاباتی تأثیر داشته باشد. در منظره‌های دو انتخابات قبلی، دکتر حسام‌الدین آشنا که مشاور رسانه‌ای رئیس‌جمهور وقت بود، درباره شرایط و ویژگی‌های یک منظره حرفه‌ای و استاندارد سخنی گفت که موجب سوتفاهم‌هایی در جامعه به‌ویژه ستادهای انتخاباتی رقیب شد. آشنا گفته بود که باید محوری منظره‌ها انقدر قدرتمند و باصلاحیت باشد که نامزدها مثل ... از او بترسند! اگر چه استفاده از این‌واژه که اصطلاحی رایج در محاوره‌های عرفی است، چندان پسندیده نبود اما شنونده اگر عاقل باشد و مهمتر از آن مغرض نباشد، متوجه فحواي کلام و پیام او خواهد شد. سخن دکتر آشنا چندان بیگانه نبود و بر حضور یک محوری حرفه‌ای، مقتدر، باصلاحیت، هوشمند و دقیق تأکید می‌کرد تا منظره را به یک گفت‌وگو و دیالوگ پویا، با نشاط و تأثیرگذار بدل کند. منظره آن‌هم منظره در سطح انتخابات ریاست‌جمهوری صرفاً یک گفت‌وگوی متعارف تلویزیونی نیست و قرار است به مردم یک جامعه کمک کند تا بر مبنای آن و با استناد و اجاع به سخنان نامزدها در این برنامه برای سرنوشت ملی خود تصمیم‌گیری کنند، لذا منظره شبیه به گفت‌وگوهای تاکشویی جهت ایجاد سرگرمی مخاطب صورت نمی‌گیرد، بلکه هدف از آن انتقال آگاهی است. آن‌هم نه یک آگاهی صرف، بلکه آگاهی معطوف به اراده و انتخاب. انتخابی بزرگ که با سرنوشت تک‌تک مردم گره خورده است. واقعیت این است که صدوا سیاسی ما در زمینه تربیت‌مجران سیاسی چندان موفق نبوده و تعداد مجریان برنامه‌های سیاسی که بتوانند نقش تأثیرگذار و حتی جریان‌ساز در مدیریت مباحث و بازنامه‌های مسائل سیاسی در تلویزیون داشته باشند، خیلی کم است. حضور مجریان توانمند که بتوانند میزگردها یا برنامه‌های گفت‌وگومحور را به خوبی اداره کنند، قدرت رسانه ملی را تضمین می‌کند و موجب می‌شود تا همه کسانی که در مقابل دوربین‌های این رسانه قرار می‌گیرند خود را موظف به پاسخگویی صادقانه بدانند.

در بسیاری از تلویزیون‌های جهان این سیاستمداران هستند که از مجریان می‌ترسند، نه بالعکس! چون می‌دانند که آنها باهوش‌تر و حرفه‌تر از آن هستند که بتوان از پاسخگویی به آنها فرار کرد یا سوال را با سوال جواب داد! گزاره فکتیست که بگویم محوری یک منظره انتخاباتی می‌تواند یک‌تنه نقش مهمی بر سرنوشت و نتیجه انتخابات بگذارد. منظره یک گفت‌وگوی شخصی نیست تا محوری سوالات شخصی پرسد، حتی یک برنامه متعارف تلویزیونی هم نیست تا صدوا سیما خود را مالک و صاحب آن بداند و محوری را نماینده خود، بلکه محوری در یک منظره تلویزیونی نماینده افکار عمومی است و باید هم جنس و نوع سوالات، هم شیوه و قدرت طرح آنها به گونه‌ای باشد تا مخاطب را اقناع کند. ضمن اینکه نامزدها نیز خود را نه صرفاً در برابر محوری که در برابر افکار عمومی هم پاسخگو بدانند. محوری منظره باید به‌دور از هرگونه ملاحظه‌جناحی و محافظه‌کاری‌های مرسوم، شجاعانه به طرح پرسش بپردازد و در یک دیالکتیک چالشی، فرصتی فراهم کند تا نامزدها به جدال، به جدل پرداخته تا از دل این گفت‌وگوها، مخاطب دست به انتخاب آگاهانه بزند.

فارغ از حساسیت و اهمیت انتخابات ریاست‌جمهوری و نقشی که برنامه‌های منظره می‌تواند بر سرنوشت انتخابات بگذارد، خود منظره به‌مثابه یک برنامه تلویزیونی باید واجد جذابیت، پویایی و اثر بخشی بوده و بتواند مخاطب را پای تماشا می‌براند. محوری برنامه منظره باید خود یک متخصص رسانه بوده و به مسائل سیاسی و عمومی کشور اشراف و آگاهی داشته باشد تا بتواند مدخله‌اثر بخش در فرآیند منظره داشته و این امتان را به درستی به مقصد برساند.

یورو ۲۰۲۴ با طعم سیاست هفته نخست جام ملت‌های اروپا در حالی به پایان رسید که حواشی بیرون از زمین اهمیت بیشتری نسبت به نتایج تیم‌ها داشت

سیاه پوست انگلیس به نام میمون، بی احترامی و رفتار نژادپرستانه انجام داده‌اند. یوفا و فیفا جدیداً نسبت به چنین شعارهایی بسیار حساس هستند و پس از داستان‌های وینسیوس با هواداران اتلتیکو مادرید با جدیت چنین رفتارهایی را دنبال می‌کنند و افراد خاصی جریمه‌های سنگینی دریافت می‌کنند.

پیش از آغاز دیدار حساس فرانسه مقابل اتریش، کلبین امپایه در نطقی عجیب اعلام کرد، اگر مردم به راستگرای افراطی در انتخابات فرانسه رأی دهند او از بازی‌های ملی خداحافظی می‌کند. در واقع امپایه حامی امانوتل مکرونی است که از حزب راست میانه‌رو است. این تهدید امپایه اما روی بازی او اثر گذاشت و روی تک گل فرانسه، امپایه نقش پررنگی را ایفا کرد. هر چند این بازیکن در اواخر مسابقه با برخورد شدید با بازیکن حریف، بینی اش شکست و شایعات بسیاری در این زمینه منتشر شد. فدراسیون فوتبال فرانسه اعلام کرد، بینی این بازیکن باید تحت عمل جراحی قرار بگیرد اما خود امپایه اعلام کرد با ماسک مخصوص به میدان می‌رود تا حتی یک مسابقه از فرانسه را از دست ندهد. فرانسه بازی با کیفیت‌تری از خود به نمایش گذاشت به همین دلیل نیاز مبرمی به ادامه حضور امپایه در ترکیب تیمش دارد تا بتواند بعد از ناکامی در یورو ۲۰۲۰ کاپ قهرمانی را به پاریس برده.

تیم ملی فوتبال آلمان در دیدار افتتاحیه با حساب پنج بر یک از سد اسکانلند گذشت تا قدم نخست را محکم برداشته باشد. ژرمن‌ها روزهای تاریکی را با هانسی فلیک تجربه کرده بودند و در دو جام جهانی حتی نتوانستند از دور گروهی صعود کنند و برای اولین بار در تاریخ به‌صورت پیاپی در جام‌های جهانی شکست می‌خوردند. فدراسیون فوتبال آلمان اما تصمیم گرفت یولیان ناگلزمن را به‌عنوان سرمربی تیم ملی این کشور معرفی کند. آلمان به‌مرور با ناگلزمن به سمت نتایج مثبت و درخشان شیف‌ت داده شد. این تیم پیش از جام جهانی توانست در دیدارهای تدارکاتی از سد فرانسه و هلند دو مدعی اصلی این رقابت‌ها عبور کند و در دیداری تماشایی از سد یونان گذشت. با سه برد پیاپی قبل از یورو، شاگردان ناگلزمن از سد اسکانلند هم عبور کردند تا خط‌نشان ویژه‌ای برای مدعیان قهرمانی کشیده باشند. نکته حائز اهمیت این است که سر الکس فرگوسن بزرگ و ژوزه مورینیو نیز از تماشاگران ویژه دیدار افتتاحیه بودند. فرگوسن که اصالتی اسکانلندی دارد پیش از شروع مسابقه گفته بود، اسکانلند می‌تواند برای آلمان در مسابقات شود اما پیش بینی‌هایی که برعکس شد. در دیدار دیدار این گروه تیم ملی مجارستان با حساب سه بر یک از سوئیس شکست خورد تا جنگ سرگروهی از همین حالا مشخص باشد که بین سوئیس و آلمان خواهد بود. دو کشور دوست، همسایه و هم‌زبان که این بار باید علیه یکدیگر قدم بردارند.

تیم ملی انگلیس نایب‌قهرمان یورو قبلی، گام نخست را خیلی محکم برداشت و در دیداری متوسط با حساب یک بر صفر از سد صربستان عبور کرد. بلینگام طبق انتظار ستاره اصلی تیمش بود و در روز کپ‌فرهنگ‌ها، او گلزنی کرد تا سه امتیاز به حساب انگلیسی‌ها و اریز شود. هواداران فوتبال می‌دانند که بیشترین آشوب مربوط به هواداران انگلیس در هر تورنمنتی است. پیش از شروع این مسابقه هواداران دو تیم با یکدیگر درگیر شدند که ۸ هوادار انگلیسی و صربستانی به‌واسطه درگیری با یکدیگر بازداشت شدند. این دیدار در آرامش نبود و مشخص شد چند اتفاق دیگر رویارویی انگلیس و صربستان را به حاشیه برده است. اولین اتهام یوفا به هواداران صرب این بود که ۲ نفر متهم هستند اشیانی را در حین دیدار سه درون زمین پرتاب کرده‌اند و آرایش بازی را برهم زده‌اند. چند هوادار برچم مرتبط با یک جنبش شینظلمی در طول جنگ‌های یوگسلاوی را به نمایش گذاشته‌اند. در ادامه نیز گزارش‌هایی وجود دارد که در طول بازی صربستانی‌ها با ایجاد صدای شبیه به میمون و خطاب کردن بازیکنان

سیاه پوست انگلیس به نام میمون، بی احترامی و رفتار نژادپرستانه انجام داده‌اند. یوفا و فیفا جدیداً نسبت به چنین شعارهایی بسیار حساس هستند و پس از داستان‌های وینسیوس با هواداران اتلتیکو مادرید با جدیت چنین رفتارهایی را دنبال می‌کنند و افراد خاصی جریمه‌های سنگینی دریافت می‌کنند.

پایان آقای گوینده

صدرالدین شجره گوینده، مجری، بازیگر، دوبلور، نمایشنامه‌نویس و کارگردان نمایش رادیویی بود. او در سال ۱۳۴۶، در ۱۵ سالگی مقام نخست کشوری در آزمون فن بیان را کسب کرد و به دنبال آن وارد رادیو شد. شروع به کار وی در سال دوم دبیرستان، پس از به روی صحنه ادامه داشت. شجره در سال دوم دبیرستان، پس از به روی صحنه بردن نمایشی در مدرسه، با اکبر رادی آشنا شد و همین آشنایی، منجر به دوستی پایداری شد که تا پایان عمر رادی ادامه داشت. او همچنین اکثر نمایشنامه‌های اکبر رادی را برای پخش در رادیو تنظیم و کارگردانی کرد و در برخی از آن‌ها نیز بازی کرد. شجره مباحث موسیقی، سلفژ و آواز را نیز در محضر مصطفی کمال پورتراب آموخت. او بعدتر بازیگری در نمایش رادیویی را آغاز کرد و بعد از مدت کوتاهی نویسنده‌گی و تنظیم نمایش‌نامه برای رادیو را انجام داد. کارگردانی نمایشنامه رادیویی نیز فعالیت بعدی بود. شجره شامگاه ۳۰ خرداد ۱۳۹۷ پس از تحمل دوره‌ای بیماری در سن ۶۶ سالگی درگذشت.

دولت قراردادی پیامبر اسلام

کتاب «پیامبری و قرارداد» با نام فرعی «نظریه‌ای درباره سیره حکمرانی پیامبر اسلام (ص) بر اساس الگوی قرارداد»، آخرین اثری است که از درسگفتارهای داود فیرحی منتشر شده است. توجه به سنت دولت‌پژوهی از جمله دلمشغولی‌های فیرحی بود که در کتابی نظیر «نظام سیاسی و دولت در اسلام» به‌طور ویژه بدان پرداخته شد. با این همه، در همان کتاب و بسیاری از کتاب‌های دیگر در این زمینه، توجهی به ماهیت دولت پیامبر در مدینه نشده است. در واقع در عموم آثار به سنت خلفای راشدین یا اندیشه‌های کلامی شیعه توجه می‌شود و ماجرای سقیفه و سنت سیاسی مبتنی بر این واقعه مرجع ارزیابی دولت قرار می‌گیرد. کتاب حاضر برآمده از مطالعات چندساله و نیز چند ترم تدریس در حوزه «سیره سیاسی پیامبر اسلام» است و نشان می‌دهد که این شیوه حکمرانی به‌طور بنیادی بر الگوی قرارداد استوار بوده است. قراردادها و پیمان‌های موجود از پیامبر اسلام، چنان متعدد و تواتر دارند که دولت آن حضرت را می‌توان «دولت قراردادی» نامید.

دیدار برادران شرلی با شاه عباس

۱۹ ژوئن ۱۵۹۸ میلادی، دو برادر انگلیسی به نام‌های رابرت و آنتونی شرلی در شهر قزوین به دیدار شاه عباس یکم رفتند. آنها پیش از ایران از ونیز، حلب و بغداد دیدن کرده بودند و زمانی به ایران رسیدند که شاه عباس از بزرگان را در شمال ایران شکست داده بود. در این دیدار ۲۵ بزرگان همراه برادران شرلی بودند، اما هدف اصلی برادران شرلی در واقع امر تجارت نبود بلکه می‌خواستند با استفاده از دشمنی ایران و عثمانی، منافع دولت‌های اروپایی را پیگیری کنند و فشار عثمانی‌ها بر اروپا را کاهش دهند. شاه عباس نیز از این قصد آنان غافل نبود اما وقتی دریافت که با کمک آنها می‌تواند ارتش خود را به توپ و سلاح‌های آتشین مجهز کند، از این فرصت استفاده کرد و ارتش صفوی را تقویت کرد. در آن زمان چند شهر ایران نظیر تبریز در اشغال ارتش عثمانی بود و برای شاه عباس اخراج عثمانی‌ها از خاک ایران اهمیتی اساسی داشت. با چنین مقدماتی، زمینه همکاری برادران شرلی و دولت صفوی فراهم شد و آنها او را در ساخت کارگاه‌های اسلحه‌سازی و توپ‌ریزی یاری رساندند و بدین ترتیب نوعی خودکفایی در تولید توپ و تفنگ در ایران شکل گرفت.

تیم ملی فوتبال آلمان در دیدار افتتاحیه با حساب پنج بر یک از سد اسکانلند گذشت تا قدم نخست را محکم برداشته باشد. ژرمن‌ها روزهای تاریکی را با هانسی فلیک تجربه کرده بودند و در دو جام جهانی حتی نتوانستند از دور گروهی صعود کنند و برای اولین بار در تاریخ به‌صورت پیاپی در جام‌های جهانی شکست می‌خوردند. فدراسیون فوتبال آلمان اما تصمیم گرفت یولیان ناگلزمن را به‌عنوان سرمربی تیم ملی این کشور معرفی کند. آلمان به‌مرور با ناگلزمن به سمت نتایج مثبت و درخشان شیف‌ت داده شد. این تیم پیش از جام جهانی توانست در دیدارهای تدارکاتی از سد فرانسه و هلند دو مدعی اصلی این رقابت‌ها عبور کند و در دیداری تماشایی از سد یونان گذشت. با سه برد پیاپی قبل از یورو، شاگردان ناگلزمن از سد اسکانلند هم عبور کردند تا خط‌نشان ویژه‌ای برای مدعیان قهرمانی کشیده باشند. نکته حائز اهمیت این است که سر الکس فرگوسن بزرگ و ژوزه مورینیو نیز از تماشاگران ویژه دیدار افتتاحیه بودند. فرگوسن که اصالتی اسکانلندی دارد پیش از شروع مسابقه گفته بود، اسکانلند می‌تواند برای آلمان در مسابقات شود اما پیش بینی‌هایی که برعکس شد. در دیدار دیدار این گروه تیم ملی مجارستان با حساب سه بر یک از سوئیس شکست خورد تا جنگ سرگروهی از همین حالا مشخص باشد که بین سوئیس و آلمان خواهد بود. دو کشور دوست، همسایه و هم‌زبان که این بار باید علیه یکدیگر قدم بردارند.